

ZUZANA CANDIGLIOTA ADVOKÁTKA

Krajský soud v Brně
Rooseveltova 648/16
601 95 Brno

sp. zn. 30 A 129/2021

V Brně dne 5. 4. 2023

Žalobkyně: **Bc.** [REDACTED] nar. [REDACTED]
bytem [REDACTED]

Zastoupena: Zuzanou Candigliota, advokátkou se sídlem Burešova 615/6, 602 00 Brno

Žalovaný: Magistrát města Brna, odbor sociální péče
se sídlem Koliště 839/19, 601 67 Brno

Replika

- k vyjádření žalované ze dne 7. 2. 2023, č. j. MMB/0062972/2023 (sp. zn. OSP/MMB/0643279/2021/12)

Rozsudkem Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 8. 11. 2022, č. j. 4 As 110/2022-28, bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 2. 2022, č. j. 30 A 129/2021-35, a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. To se zdůvodněním, že posuzovaná otázka odepření nahlédnutí do opatrovnického spisu orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) spadá dle NSS do kompetence správního soudnictví a přezkumu správního soudu.

Žalovaná ve svém vyjádření ze dne 7. 2. 2023, č. j. MMB/0062972/2023, setrvává na svém stanovisku, že žalobou napadené rozhodnutí je přezkoumatelné a není nezákonné. Konkrétně žalovaná setrvává na argumentaci, že role OSPOD coby kolizního opatrovníka je v tomto případě specifická a že údaje ze spisové dokumentace může v takovém případě použít pouze v zájmu zastupovaného dítěte – tedy že údaje ze spisové dokumentace nemůže poskytnout k potřebě jiného účastníka soudního řízení, neboť by to kolidovalo se zájmem dítěte. K tomu žalovaná odkazuje na soukromoprávní povahu opatrovnictví

ZUZANA CANDIGLIOTA | ADVOKÁTKA

IČ 03746933 | datová schránka by2wpca
Reg. číslo České advokátní komory 16127
Bankovní spojení 2200755319/2010

Burešova 615/6
602 00 Brno
Česká republika

+420 607 005 043
advokatka@candigliota.cz
www.candigliota.cz

a roli OSPOD v zahájeném soudním řízení jakožto právního (procesního) zástupce dítěte. Závěrem žalovaná odkazuje na rovnost stran řízení a rovnost zbraní a metodický výklad problematiky ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí.

K uvedenému reaguje žalobkyně takto:

Předně je třeba podotknout, že byť se NSS zabýval problematikou možnosti přezkumu dané žaloby ve světle správního soudnictví, uvedl v bodu 21 svého rozhodnutí obiter dictum logickou a přiléhavou právní úvahu a de facto tak stvrdil uvažování a žalobní nárok žalobkyně. Byť byl tedy pro určité soudní řízení dítěti stanoven kolizní opatrovník pro možnou kolizi zájmů dítěte a rodiče, nezbavuje to rodiče obecně vzato rodičovské odpovědnosti včetně možnosti chránit nejlepší zájem svého nezletilého dítěte. Je totiž potřeba poukázat na to, že nejen soudní rozhodnutí, ale i proces zastupování nezletilého ze strany OSPOD a šetření, které v souvislosti s tím OSPOD může činit, zasahují do soukromého a rodinného života rodiny i jeho členů jednotlivě. Proto je vhodné, jak zdůrazňuje NSS, aby byla rodiči zaručena možnost seznámit se s listinami a materiály, které OSPOD o dítěti a jeho rodině vede. Možnost nahlédnout do spisové dokumentace má dle NSS „*sloužit především k tomu, aby se rodiče a jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte mohli bránit případnému nepodloženému nebo neoprávněnému zásahu do svého soukromí, pokud by spočíval na podkladech, které by z pohledu rodiny nebyly průkazné, byly nesprávně vyhodnocené nebo dokonce byly nepravdivé nebo získány v rozporu s platnou právní úpravou*“. To ostatně požadovala i sama žalobkyně, když si chtěla toliko ověřit, co bylo předmětem zápisu ze schůzky pracovnice OSPOD se zmocněnkyní žalobkyně – tj. zda zmocněncem došlo k předání žalobkyní požadovaných informací a zda případně nedošlo k jejich dezinterpretaci či špatnému vyložení/vyhodnocení. Je to v tomto případě podobné, jako když si chce účastník soudního řízení ověřit, co je obsahem protokolu z jednání, na kterém ho zastupoval jeho právní zástupce. Jak ale NSS neopomněl uvést, druhou stranou mince nahlížení do spisové dokumentace OSPOD je i to, aby mohl být rodič informován i o tom, jakým způsobem OSPOD postupuje, a aby jeho činnost rodič mohl kontrolovat.

Žalobkyně proto opakuje, že obecný zájem na nahlédnutí do předmětné spisové dokumentace OSPOD jakožto rodič a právní zástupce svého nezletilého syna má. Nelze činit paušální, zjednodušující a zobecněné závěry, že pokud je dítěti ustanoven kolizní opatrovník v pozici OSPOD, musí být bezvýjimečně právo rodiče na nahlédnutí do spisové dokumentace OSPOD vyloučeno. Na tom nemůže ničeho změnit ani žalovanou odkazovaný výkladový názor Ministerstva práce a sociálních věcí. S ohledem na předpoklad racionálního zákonodárce by totiž musel být takový výklad vtělen i do textového znění zákona, což se nestalo. Z textu naopak vyplývá vůle zákonodárce umožnit rodičům nahlédnutí do spisu, pokud to není v rozporu se zájmem dítěte v konkrétním případě.

Jednoznačně není v zájmu nezletilých dětí, aby činnost OSPOD jako opatrovníka byla utajovaná a nekontrolovaná. I když je v soudním řízení konflikt zájmů nebo tento konflikt zájmů může pouze hrozit, neznamená to, že rodič nemůže vykonávat kontrolu práce opatrovníka a chránit nejlepší zájem svého dítěte v širokém slova smyslu, a to i formou nahlédnutí do jeho spisu. Tedy určitým způsobem kontrolovat práci opatrovníka a případně dát opatrovnickému soudu podnět na jeho změnu pro nedostatečné či vadné právní zastupování neslučitelné se zájmem dítěte. Pokud se totiž nezletilé dítě s ohledem na svůj věk nemůže bránit samo a výtky by měly směřovat právě vůči výkonu zastupování (opatrovnictví) ze strany OSPOD, nemá dítě kromě rodiče nikoho jiného, kdo by na toto mohl upozornit a hájit jeho zájmy. V praxi bohužel velmi často OSPOD vykonává funkci opatrovníka v právně složitých soudních sporech neprofesionálně (oproti advokátům figuruje OSPOD jako subjekt s minimální právními

ovědomím o mnohdy složitých právních otázkách) a poškozují tím děti, aniž by zde byla jakákoliv účinná kontrola. Jsou to tak převážně rodiče samotného nezletilého dítěte, kdo má zájem na tom, aby opatrovník dělal svoji práci v zájmu dětí. Pokud rodič například i za využití práva nahlédnout do spisu zjistí, že OSPOD zneužívá svoji funkci opatrovníka, může po soudu požadovat změnu opatrovníka, může podat stížnost na případné překračování pravomoci nebo stížnost vůči opatrovníku na postup v rozporu se zájmem dítěte aj. Nechávat tuto kontrolní úlohu pouze na opatrovnickém soudu, který opatrovníka ustanovil, je zcela nedostatečné, protože opatrovnický soud zpravidla bez podnětu jiné osoby vlastní šetření stran výkonu OSPOD neprovádí. A jak už bylo řečeno, kromě samotných rodičů tu v podstatě není nikdo, kdo by mohl na nedostatky ve výkonu funkce opatrovníka poukázat.

Máme za to, že pouhé tvrzení o principu rovnosti stran je zcela nedostatečné k obhájení odepření přístupu rodičů do spisu OSPOD. Tento argument je formální a sám o sobě nemá žádný argumentační a hodnotový význam. Rovnost stran v řízení, kde jako účastník vystupuje nezletilé dítě, je čistě teoretická. Zatímco dospělý svéprávný člověk v případě, že nečinnosti, nehájení jeho zájmů a porušování jeho práv ze strany advokáta s ním ukončí spolupráci, dítě tuto možnost nemá a nemá se jak zbavit nekvalitního zástupce. Proto je naopak nutné právě k zajištění rovnosti stran, aby rodiče měli přístup do spisu a mohli snadněji poukazovat na nedostatky v práci opatrovníka, což dítě jako „klient“ opatrovníka není schopno učinit.

V daném konkrétním případě posuzované žaloby by musely být dle žalobkyně dány závažné a konkrétní okolnosti k tomu, aby mohlo být žalobkyni právo nahlížet do předmětného spisu odepřeno a toto by zároveň ze strany žalované muselo být dostatečně vyargumentováno. Muselo by se přitom jednat o argumentaci věcnou, skutkovou – tedy že nelze nahlédnout do spisu (či do jeho části) z konkrétního, přesvědčivého důvodu. Jinými slovy, právo rodiče na nahlížení do spisu OSPOD by bylo možno tomuto rodiči odepřít, pokud by to konkrétním způsobem ohrožovalo zájem dítěte. Toto odmítnutí je obhajitelné na základě konkrétních okolností případu, nikoliv však paušálně ve všech případech. Argumentace, že požadavku nahlédnutí do spisu nelze vyhovět z povahy věci kolizního opatrovnictví OSPOD, jako příliš paušalizující, formalistická a zjednodušující nemůže obstát, protože nezohledňuje konkrétní individuální okolnosti každého jednotlivého případu a nepřiměřeně zasahuje do rodičovských práv, nepřípustně omezuje právo na ochranu soukromého a rodinného života a nedůvodně omezuje právo rodiče hájit nejlepší zájem svého dítěte.

Závěrem lze proto shrnout, že je legitimní, aby rodiče zpravidla měli přístup do spisu OSPOD, i když je spis veden v souvislosti s kolizním opatrovnictvím. Výjimka toto právo omezující pak může být dána pouze tehdy, je-li odůvodněna konkrétními okolnostmi případu, na základě kterých by výkon takového práva nahlížet ohrozil zájem dítěte. Kontrola práce OSPOD ze strany rodičů je obecně v zájmu dítěte, a proto žalobkyně na své žalobě trvá a navrhuje, aby jí bylo vyhověno.

zastoupena

Zuzanou Candigliota, advokátkou